Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lausunto

Dnro 615/03/2018

26.9.2018

Ympäristövaliokunta, 27.9.2018 klo 10

HE 95/2018 vp HE ympäristönsuojelulain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta

Lakiesitysluonnoksessa esitetään muutettavaksi sekä ympäristönsuojelulakia että sivutuotelakia niin, että hevosen lantaa voidaan käyttää energiantuotannossa ilman jätteenpolttoon liittyviä vaatimuksia. Tämän mahdollisti EU-asetukseen tehty muutos (EU 2017/1262).

Suurin osa hevosenlannasta hyödynnetään viljelykäytössä. Tämän tulisikin olla ensisijainen hyödyntämistapa. Lannanpoltolla on marginaalinen merkitys energiantuotannossa. Lanta ei useinkaan ole energian tuottajalle kannattava polttoainevaihtoehto, kun otetaan huomioon lannan käsittelyn vaatimat erilaiset muutokset varastointi- kuljetus- ja polttolaitteistoihin.

Keskeiset vaatimukset, kuten riittävän korkea palamislämpötila ja palamisaika tulee lannan poltossa täyttyä. Tämä voi erityisesti pienimmissä laitoksissa edellyttää tukipolttoaineen, kuten öljyn tai kaasun käyttöä. Muutoin seurauksena voi olla epätäydellinen palaminen noki- ja hajuhaittoineen. Fossiilisten polttoaineiden kuten öljyn käyttöä ollaan kuitenkin Sipilän hallitusohjelman mukaisesti ja ilmastosyistä vähentämässä. Polttoprosessin hallitseminen pienissä yksiköissä edellyttää sellaista osaamista, jota ei välttämättä ole saatavilla esimerkiksi hevostallien yhteydessä. Näin ollen Kuntaliitto pitää lannanpolttoa pienimmissä, alle 1 MW polttolaitoksissa lähtökohtaisesti ongelmallisena.

Kiinteille polttoaineille tarkoitettu monipolttoainekattila on käytännössä lähes ainoa mahdollisuus lannan asianmukaiselle poltolle ja samalla energian hyödyntämiseen. Lannan osuus käytetystä polttoaineesta on rajallinen, ja se on yleensä sekoitettava pääpolttoaineeseen. Kattilan on täytettävä polttoaineen lajin ja laadun vaihtelusta aiheutuvat vaatimukset. Lannan polton ongelmat liittyvät erityisesti lannan sisältämään ammoniakkiin, kosteuteen tai polttoaineiden käsittelyjärjestelmiin.

Lakimuutoksista

Sivutuotelainsäädännön mukainen polton ympäristöterveysvalvonta kuuluu kunnaneläinlääkärille. Vireillä olevan lakiehdotuksen HE 14/2018 mukaan nämä tehtävät siirtyisivät perustettaville maakunnille, joilla olisi mahdollisuus periä valvonnasta aiheutuvat kustannukset toiminnanharjoittajilta maksuperustelain nojalla. Kunnan ympäristövalvontaviranomainen antaisi lakiesitysluonnoksen mukaan tarvittaessa työpanostaan päästöraja-arvojen määrittämisessä asiantuntija-apuna kunnan eläinlääkärille (myöhemmin maakunnalle) ilman, että työpanosta korvattaisiin kunnalle. Lakiehdotuksessa ei käy ilmi tekeekö ympäristönsuojeluviranomainen päästöraja-arvoista valituskelpoisen päätöksen vai antaako ympäristönsuojeluviranomainen päästöraja-arvoista lausunnon, jonka nojalla sivutuotelainsäädäntöä valvova viranomainen tekee valituskelpoisen päätöksen. Toimijan oikeusturvan kannalta lainsäädännöstä tulisi näkyä selvästi, kuka tekee valituskelpoisen päätöksen päästöraja-arvosta.

Kuntaliitto pitää ongelmallisena tilannetta, joka syntyisi maakuntauudistuksen mahdollisesti toteutuessa, jolloin maakunta hyväksyisi lantaa polttavan laitoksen ja laskuttaisi toimijaa, mutta sen päästöraja-arvon määrittäisi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka ei kuitenkaan saisi työstä korvausta. Tätä kustannusten korvaamiseen liittyvää ongelmaa ei ole käsitelty lainkaan tarkasteltaessa riippuvuutta muihin esityksiin. Mikäli maakuntauudistus etenee, asiantuntija-avun korvauksesta tulee säätää ympäristönsuojelua koskevien lakimuutosten 221 e ja f § yhteydessä. Kuntaliitto katsoo, että toisin kuin perusteluissa sivulla 21 esitetään, kyseessä ei ole virka-apu vaan nimenomaan asiantuntija-apu, josta kunnan tulee saada korvaus.

Esitetty menettely jättää ympäristönsuojeluviranomaisen ja sivutuotelain mukaisen valvontaviranomaisen välisen vastuunjaon edelleen epäselväksi. Mikäli ympäristönsuojeluviranomaisen

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
Y-tunnus 0926151-4

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
FO-nummer 0926151-4

työpanosta ei tulla korvaamaan missään olosuhteissa kunnalle, Kuntaliitto ehdottaa menettelyn muuttamista siten, että sivutuotevalvonnasta vastaava viranomainen pyytää ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa päästöraja-arvosta. Toiselle viranomaiselle annettava lausunto on maksuton ja kokonaisvastuu lopullisesta päätöksestä, päästöraja-arvosta ja sen valvonnasta on sivutuotelain mukaisesta valvonnasta vastaavalla toimivaltaisella viranomaisella (eläinlääkärillä), joka tekee valituskelpoisen päätöksen.

Sivutuotelain 35 b § mukaan ympäristölupaa edellyttävien tai rekisteröitävien eläinten pitopaikkojen yhteydessä lannan polttoainekäytön hyväksyy myös kunnan eläinlääkäri. Tässä on kyse kahden eri viranomaisen päällekkäisestä hallinnosta, jolle ei ole riittävää perustetta. Menettely voi lisätä myös toiminnanharjoittajalle koituvia kustannuksia. Kuntaliitto katsoo, että kahden eri viranomaisen hyväksynnälle ei tässä yhteydessä ole tarvetta. Kunnan ympäristölupaviranomaisen ratkaisun tulisi tässä tapauksessa olla riittävä. Esitys on tältä osin myös ristiriitainen hallinnon keventämiseen tähtäävien tavoitteiden kannalta.

Vastaavasti pienimpien, rekisteröinti- ja luvituskynnyksen alapuolelle jäävien polttolaitosten hyväksynnän roolitusta ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomaisen kesken tulisi vielä pohtia toiminnan keskeisimpien vaikutusten pohjalta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Hartikainen
erityisasiantuntija, ympäristöterveys